

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 2. 10. 1970, sp. zn. Ntdf 241/70 a ze dne 19. 10. 1970, sp. zn. Ntdf 249/70

Číslo: 2/1971

Právní věta:

K otázce pravomoci krajských a vyšších vojenských soudů v konání podle druhého oddílu zák. č. 82/1968 Zb. o soudní rehabilitaci v znení zák. č. 70/1970 Zb.

I. Ustanovení § 3 ods. 2 zák. č. 82/1968 Zb. o soudní rehabilitaci upravuje nejen místní příslušnost soudů v konání podle druhého oddílu cit. zákona, ale vymezuje aj pravomoc mezi krajskými soudy a vyššími vojenskými soudy. Pre vymedzenie pravomoci je podľa tohto ustanovenia rozhodujúca skutočnosť, ktorý súd (krajský či vyšší vojenský) rozhodoval v pôvodnom konaní v prvom stupni a nie to, či ide o osobu podliehajúcu inak vojenskej súdnej pravomoci alebo nie.

II. Naproti tomu podľa § 3 ods. 3 zák. č. 82/1968 Zb. je pre vymedzenie pravomoci medzi krajskými soudy a vyššími vojenskými soudy v konaní podľa druhého oddílu cit. zákona rozhodujúca tá skutočnosť, či išlo o osobu podliehajúcu vojenskej súdnej pravomoci alebo nie. Táto otázka se však posudzuje podľa procesných predpisov účinných v čase pôvodného rozhodovania a nie podľa procesných predpisov účinných dnes. Podľa terajších účinných procesných predpisov sa posudzuje len miestna príslušnosť krajských, event. vyšších vojenských soudů.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 02.10.1970

Spisová značka: Ntdf 241/70, Ntdf 249/70

Číslo rozhodnutí: 2

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Místní příslušnost, Pravomoc

Předpisy: 140/1961 Sb. § 19 odst. 1

82/1968 Sb. § 3 odst. 2

82/1968 Sb. § 3 odst. 3

87/1950 Sb. § 20 odst. 1

87/1950 Sb. § 7 odst. 1 písm. a)

87/1950 Sb. § 7 odst. 2

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

I. V spore o príslušnosť medzi Krajským súdom v Bratislave a Vyšším vojenským súdom v Trenčíne vo veci J. S., ktorý podal návrh podľa § 5 ods. 1 zák. 82/1968 Zb. v znení zák. č. 70/1970 Zb. na preskúmanie odsudzujúceho rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 30. 11. 1956, sp. zn. 1 T 51/55 v spojení s rozsudkom Najvyššieho súdu z 18. 12. 1957, sp. zn. 1 To 46/57 rozhodol Najvyšší súd ČSSR tak, že príslušný je Krajský súd v Bratislave.

Z odôvodnenia:

Rozsudkom Najvyššieho súdu z 18. decembra 1957 sp. zn. 1 To 46/57 bol na odvolanie obv. J. S. a krajského prokurátora zrušený rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 30. novembra 1956 sp. zn. 1 T 51/55 a obv. J. S. bol uznaný vinným z trestného činu vraždy podľa § 216 ods. 1, 2 písm. a) Tr. zák. z r. 1950 a z trestného činu vojenskej zrady podľa § 6 ods. 1, veta tretia zák. č. 50/1923 Zb., ktorých sa mal dopustiť tak, že presne nezisteného dňa v lete 1941 na Ukrajine v priestore Granova vo funkcii veliteľa oddielu býv. slovenskej armády bojujúcej proti Sovietskemu zväzu v snahe podporovať nemeckú fašistickú mašinériu dal príkaz na zastrelenie piatich sovietskych vojenských zajatcov, ktorých skutočne príslušníci jeho jednotky zastrelili. Za to bol odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní 12 roko a na tresty vedľajšie.

Ods. J. S. podal 10. júla 1969 na Krajský súd v Bratislave návrh na preskúmanie tohto rozhodnutia podľa druhého oddielu zákona č. 82/1968 Zb. o súdnej rehabilitácii. Krajský súd v Bratislave uznesením z 10. novembra 1969 sp. zn. 25 Tr 213/69 postúpil vec Vyššiemu vojenskému súdu v Trenčíne ako súdu príslušnému s odôvodnením, že odsúdený mal trestné činy spáchať ako príslušník ozbrojených síl podliehajúci vojenskej súdnej právomoci, a preto je na preskúmanie jeho odsúdenia podľa § 3 ods. 2 zák. č. 82/1968 Zb. a § 19 ods. 1 Tr. por. príslušný Vyšší vojenský súd v Trenčíne. Vyšší vojenský súd v Trenčíne uznesením z 3. 9. 1970 sp. zn. TvR 12/70 tiež vyslovil svoji nepríslušnosť a postúpil vec Krajskému súdu v Bratislave ako súdu príslušnému. Podľa názoru Vyššieho vojenského súdu v Trenčíne podľa predpisov platných v čase rozhodovania bol príslušný na prejednanie veci v prvom stupni Krajský súd v Bratislave (§ 7 Tr. por. vtedy účinného) a podľa § 3 ods. 2 zák. č. 82/1968 Zb. rozsudky krajských súdov preskúmajú príslušné krajské sudy a nie vyššie vojenské sudy. Krajský súd v Bratislave predložil vec na rozhodnute sporu o príslušnosť.

Najvyšší súd ČSSR preskúmal vec podľa § 24 Tr. por. a zistil, že na prejednanie a rozhodnutie o návrhu ods. J. S. je príslušný Krajský súd v Bratislave.

Je síce pravda, že ods. J. S. spáchal trestné činy ako osoba podliehajúca podľa predpisov účinných v čase pôvodného prejednávania veci vojenskej súdnej právomoci (§ 7 ods. 1 písm. a) Tr. por. - zák. č. 87/1950 Zb. v znení zákona č. 67/1952 Zb.). Avšak podľa § 7 ods. 2 veta druhá cit. záklona, ak niektorý z trestných činov uvedených v hlave prvej až deviatej osobitnej časti trestného zákona, ktorý bol spáchaný v dobe trvania pomeru zakladajúceho vojenskú súdnu právomoc, vyjde najavo až po skončení tohto pomeru, môže vojenský prokurátor postúpiť vec okresnému alebo krajskému prokurátorovi. Ods. J. S. bol stíhaný pre trestný čin vraždy podľa § 216 ods. 1, 2 písm. a) Tr. zák. z r. 1950, to je pre trestný čin podľa šiestej hlavy osobitnej časti trestného zákona vtedy platného, a pre trestný čin vojenskej zrady podľa § 6 ods. 1 zák. č. 50/1923 Zb., ktorému v trestnom zákone z r. 1950 odpovedal trestný čin vojnového škodcovstva podľa § 99 tohto trestného zákona, to je trestný čin podľa prvej hlavy tohto trestného zákona. Odsúdený bol stíhaný pre tieto trestné činy v čase, keď prestal byť vojakom v činnnej službe. Vojenský prokurátor mohol preto postúpiť jeho vec príslušnému krajskému prokurátorovi. Podľa obsahu spisov (č. l. 238 a 245) vyšší vojenský prokurátor v Trenčíne postúpil vec krajskému prokurátorovi v Bratislave a tým založil jeho príslušnosť. Príslušnosť Krajského súdu v Bratislave na projednanie a rozhodnute veci v pôvodnom konaní sa potom opiera o ustanovenie § 20 ods. 1 Tr. por. z r. 1950 v znení novely z r. 1952, podľa ktorého konanie v prvom stupni konal ten súd, u ktorého bol činný prokurátor, ktorý podal obžalobu.

V pôvodnom konaní preto vo veci konal a rozhodol podľa zákona príslušný Krajský súd v Bratislave a v druhom stupni Najvyšší súd.

Podľa § 3 ods. 2 zák. č. 82/1968 Zb. o súdnej rehabilitácii rozsudky vo veciach krajského súdu preskúmava osobitný senát krajského súdu, rozsudky vo veciach vyššieho vojenského súdu osobitný senát vyššieho vojenského súdu, ktorý rozhodoval v prvom stupni. Týmto ustanovením nie je určená len miestna príslušnosť osobitných senátov krajských a vyšších vojenských súdov, ale je ním vymedzená aj právomoc medzi všeobecnými a vojenskými súdmi v konaní podľa druhého oddielu zákona č. 82/1968 Zb. o súdnej rehabilitácii. Na rozdiel od vymedzenia právomoci všeobecných a vojenských súdov v trestnom poriadku a od vymedzenia právomoci pri preskúmaní rozsudkov uvedených v ustanovení § 3 odst. 3 zák. č. 82/1968 Zb. neriadi sa v tomto prípade právomoc všeobecných a vojenských súdov podľa toho, či je odsúdeným osoba podliehajúca vojenskej súdnej právomoci alebo nie, ale podľa toho, ktorý súd, všeobecný či vojenský, rozhodoval v pôvodnom konaní.

Pretože v danej veci rozhodoval v pôvodnom konaní Krajský súd v Bratislave, tento krajský súd je príslušný prejednať návrh ods. J. S. podľa druhého oddielu zák. č. 82/1968 Zb. a rozhodnúť o ňom.

II. V spore o príslušnosť medzi Krajským súdom v Košiciach a Vyším vojenským súdom v Trenčíne vo veci ods. A. D., ktorý podľa § 5 ods. 1 zák. č. 82/1968 Zb. v znení zák. č. 70/1970 Zb. návrh na preskúmanie odsudzujúceho rozsudku býv. Štátneho súdu z 21. 10. 1952 sp. zn. 4 Ts I 64/52, rozhodol Najvyšší súd ČSSR tak, že príslušný je Krajský súd v Košiciach.

Z odôvodnenia:

Rozsudkom výb. Štátneho súdu v Prahe z 21. 10. 1952 sp. zn. 4 Ts I 64/52 bol obv. A. D. uznaný vinným zo zločinu vojenskej zrady podľa § 6 ods. 1 zák. č. 50/1923 Zb. a odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní 5 rokov a na ďalšie tresty. Uvedeného zločinu sa dopustil tak, že sa v rokoch 1939 až 1944 v Bratislave a inde na Slovensku stal členom protisovietskej organizácie NTSNP, z jej kríkadu prechovával a distribuoval štvavú literatúru a organizoval prednášky nepriateľsky zamerané proti spravodlivému boju Sovietskeho zväzu za oslobodenie národov ZSSR a spriatelovaných krajín od jarma nacistickej okupácie, teda zadovážoval počas vojny nepriateľovi prospech, pričom tento čin spáchal v období fašistickej poroby slovenského ľudu, teda za obzvlášť priťažujúcej okolnosti. Tento rozsudok se stal právoplatným v prvom stupni.

Ods. A. D. podal 30. mája 1969 návrh na preskúmanie tohto odsúdenia podľa zákona č. 82/1968 Zb. o súdnej rehabilitácii.

Krajský súd v Košiciach uznesením zo 6. 4. 1970 sp. zn. 3 Tr 263/69 vyslovil svoji nepríslušnosť a postúpil vec Vyššiemu vojenskému súdu v Trenčíne. Toto rozhodnutie odôvodnil poukazom na ustanovenie § 14 ods. 3 t. č. platného Trestného poriadku, podľa ktorého trestný čin vojenskej zrady patrí do právomoci vojenského súdu.

Vyšší vojenský súd v Trenčíne uznesením z 11. júna 1970 sp. zn. TvR 19/70 tiež vyslovil svoju nepríslušnosť s poukazom na ustanovenie § 3 ods. 3 zák. č. 82/1968 Zb., podľa ktorého je na prejednanie návrhu príslušný vyšší vojenský súd len vtedy, ak išlo o osobu podliehajúcu vojenskej súdnej právomoci. Odsúdený však ani v čase spáchania činu, ani v čase pôvodného prejednávania veci nebo takouto osobou.

Najvyšší súd ČSSR po preskúmaní veci podľa § 24 Tr. por. zistil, že na prejednanie návrhu ods. A. D. a na rozhodnutie o ňom je príslušný Krajský súd v Košiciach.

Podľa § 3 ods. 3 zák. č. 82/1968 Zb. v znení novely č. 70/1970 Zb. rozsudky vo veciach býv. Štátneho

súdu preskúmava krajský súd, a ak išlo o osobu podliehajúcu právomoci vojenského súdu, vyšší vojenský súd, ktorý by bol podľa teraz platných predpisov pre vec príslušný. Toto ustanovenie jednak vymedzuje právomoc medzi krajskými súdmi a vyššími vojenskými súdmi vo veciach, v ktorých v pôvodnom konaní rozhodoval býv. Štátny súd, jednak upravuje miestnu príslušnosť krajských a vyšších vojenských súdov.

Pre posúdenie, či prejednanie návrhu patrí do právomoci krajského súdu alebo do právomoci vyššieho vojenského súdu, je rozhodujúce, či podľa procesných predpisov účinných v čase pôvodného prejednávania veci išlo o osobu podliehajúcu vojenskej súdnej právomoci alebo nie (arg. zo slov „ak išlo“). Krajský súd v Košiciach sa preto mylne domnieva, že pre posúdenie tejto otázky sú rozhodujúce ustanovenia teraz platného trestného poriadku. V čase rozhodovania býv. Štátneho súdu bol účinný trestný poriadok z r. 1950 pred novelou (zák. č. 87/1950 Zb.). Podľa ustanovení tohto trestného poriadku (§§ 7 až 10), vzťahujúcich sa na otázku právomoci vojenských súdov, odsúdený A. D. nebol osobou, ktorá by podliehala vojenskej súdnej právomoci ani z titulu svojho pomeru k ozbrojeným zborom, ani so zreteľom na povahu spáchaného činu.

Ustanoveniami teraz platného Trestného poriadku sa riadi len miestna príslušnosť súdu (§ 3 ods. 3 i. f. zák. č. 82/1968 Zb.), to znamená, že ich použite prichádza do úvahy až potom, keď bola určená právomoc medzi vojenskými a všeobecnými súdmi.

Aj keby sa však otázka, či je odsúdený osobou podliehajúcou právomoci vojenských súdov, posudzovala podľa teraz platného Trestného poriadku, i tak by odsúdený nebol takouto osobou. Je síce pravda, že na rozdiel od trestného poriadku z r. 1950 pred novelou podliehajú teraz právomoci vojenských súdov i civilné osoby stíhané pre trestný čin vojenskej zrady podľa § 114 Tr. zák. (§ 14 ods. 3 Tr. por.). Ods. A. D. však nebol stíhaný a odsúdený pre trestný čin, ktorý by teraz mohol byť posudzovaný podľa § 114 Tr. zák. Ustanoveniu § 6 ods. 1 zák. č. 50/1923 Zb. o zločine vojenskej zrady odpovedá v teraz platnom Trestnom zákone niekoľko skutkových podstát trestných činov. O tom, ktorý trestný čin podľa teraz platného zákona odpovedá zločinu, pre ktorý bol stíhaný a odsúdený A. D., nerozhoduje názov trestného činu, ale tá skutočnosť, znaky ktorého trestného činu odpovedajú skutku, pre ktorý bol ods. A. D. stíhaný a odsúdený. Skutok odsúdeného by pri posudzovaní podľa teraz platného Trestného zákona nemohol byť kvalifikovaný ako trestný čin vojenskej zrady podľa § 114 Tr. zák. ale ako trestný čin spolupráce s nepriateľom podľa § 112 Tr. z. Civilné osoby stíhané pre tento trestný čin však nepodliehajú vojenskej súdnej právomoci ani podľa teraz platného trestného poriadku.

Rozhodnúť o návrhu odsúdeného patrí preto do právomoci krajského súdu. Miestne príslušný na prejednanie tohto návrhu je potom Krajský súd v Košiciach, u ktorého bol návrh podaný a v ktorého obvode bol trestný čin podľa obsahu spisov tiež spáchaný.